

Sehr geehrter Herr Demnig, geachte heer Mulder, dames en heren,

Graag heet ik u namens het bestuur van de Stichting Zwolse Stolpersteine van harte welkom in de Zwolse synagoge.

In het bijzonder heet ik u, mijnheer Mulder, beste Dirk, van harte welkom en dank u op voorhand voor uw bereidwilligheid vandaag een bijdrage te leveren aan deze bijzondere dag.

Auch Ihnen, Herr Demnig, möchte ich herzlich willkommen heissen. Es ist uns eine besondere Ehre das Sie heute unser Gast sind. Als Autor und Erfinder der Stolpersteine geben Sie Europa ein Instrument um gefragt und ungefragt die Erinnerung an die Opfer der Holocaust Gestalt zu geben und zu Übertragen an die nächste und zukünftige Generationen. Entschuldigen Sie das ich meine Einleitung auf Holländisch fortsetze.

Ook een woord van welkom aan de nabestaanden van degenen voor wie wij straks een Stolperstein gaan leggen. Wij zijn blij dat u hier bent en dat wij in de gelegenheid zijn om voor u een persoonlijke, tastbare herinnering te creëren aan uw omgebrachte familieleden of vrienden.

En ook een woord van welkom aan onze donateurs, zonder wie het werk van onze stichting niet mogelijk is. Met uw bijdrage maakt u het mogelijk om de Joodse Zwollenaren die zijn omgekomen als gevolg van vervolging, uitputting en moord te midden van ons allen blijvend te herinneren.

Wij staan aan het begin van wederom een bijzondere dag. Zo dadelijk zal de heer Demnig de stenen gaan leggen voor de families Bilderbeek, Davidson, Troostwijk en Vrieslander. Bij elke locatie zal een nabestaande of naastbestaande een bijdrage leveren ter herinnering aan de omgebrachte leden van de familie die haar laatste vrijwillige woonadres daar had.

Sinds het begin van onze werkzaamheden, nu ruim twee jaar geleden, hebben wij ook dankzij de welwillendheid van de heer Demnig en zijn team en de gemeente Zwolle, al 47 Stolpersteine kunnen leggen in Zwolle, iets meer dan 10% van de hoeveelheid die wij willen leggen voor de in totaal 459 Joodse Zwollenaren die in Zwolle hun laatste vrijwillige woonadres hadden en waarvoor elders nog geen Stolpersteine zijn gelegd.

Elke onthulling was tot nu toe bijzonder, omdat wij daarmee aandacht besteden aan een individu, aan een mens, zoals u en ik, die werd omgebracht om hij of zij Joods was. Bij bijna alle onthullingen kwamen er verhalen naar boven die soms 70 jaar verborgen zijn gebleven voor de directe nabestaanden. Zij kregen op deze wijze informatie die anders voor hen verborgen zou zijn gebleven.

Naast deze bijzondere meerwaarde van de Stolpersteine, zijn zij eerst en vooral ook een herinnering aan diezelfde mens, waarvoor niet zoals in de Joodse traditie hoort een grafteken kon worden opgericht. En samen vormen zij een waarschuwing, dat uitsluiting en vervolging op basis van afkomst leiden tot moord.

Hoe actueel is dit thema als wij kijken naar wat Europa op dit moment doormaakt? Hoe zeer moeten wij denken aan de jaren tussen 1933 en 1940 waarin ook ons land de grenzen sloot of soms met tegenzin opende om vluchtelingen uit het oosten op te nemen? Het is te wensen dat wij ons bij het vormen van ons oordeel over de huidige situatie op zijn minst rekenschap geven van de kennis van het verleden.

Met die woorden wil ik graag de heer Dirk Mulder bij u introduceren, voor zover dat wellicht nog nodig is. Hij is sinds jaar en dag directeur van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Persoonlijk kennen wij elkaar al een kleine 20 jaar en in die tijd is het Herinneringscentrum uitgebouwd tot een plek waar op indrukwekkende wijze vormgegeven is aan de herinnering aan de zwartste bladzij uit de Nederlandse geschiedenis. Door de persoonlijke verhalen van de slachtoffers en overlevers is een beeld geschetst van wat zij in kamp Westerbork hebben meegemaakt. Door de enorme vlakte van het kamp deels weer in te richten, wordt een beeld geschetst van hun omgeving daar en door het aanbrengen van paaltjes en het lezen van de namen van de ruim 100.000 slachtoffers krijgen wij een indruk van de massaliteit van de vernietiging. Dat alles draagt bij aan het invoelbaar maken van wat niet is in te voelen en aan het zichtbaar maken van te groot is om te beseffen.

Dirk, ik ben persoonlijk erg blij dat je hebt willen ingaan op onze uitnodiging om hier vandaag te willen spreken over de zin en het doorgeven van herdenken. Ik geef je daartoe nu graag het woord.

Jaap Hagedoorn  
Voorzitter Stichting Zwolse Stolpersteine  
29 oktober 2015